

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни «Економіка транспорту»
для студентів денної форми навчання спеціальностей
7.07010101 «Транспортні системи»,
7.070101102 «Організація перевезень і управління на транспорті»

Харків 2015

Укладачі: І.М. Кирчата
А.О. Лисенко

Кафедра економіки підприємства

ЗМІСТ

Загальні положення	6
Практичне заняття 1. Основні фонди підприємств транспорту	7
Практичне заняття 2. Оборотні фонди на підприємстві транспорту	11
Практичне заняття 3. Доходи підприємства	15
Практичне заняття 4. Формування ціни продукції підприємства	20
Практичне заняття 5. Прибуток і рентабельність підприємства	25
Практичне заняття 6. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту	26
Список літератури	30

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальним планом підготовки студентів спеціальностей «Організація перевезень і управління на транспорті» та «Транспортні системи» усіх форм навчання передбачено проведення практичних занять з дисципліни «Економіка транспорту».

Метою даних занять є придбання студентами практичних навичок самостійного рішення економічних задач, що відносяться до різних розділів дисципліни.

Пропоновані методичні вказівки містять завдання по основних темах курсу, формули розрахунку та вказівки до виконання завдань.

Для індивідуальної самостійної роботи студентів передбачено 25 варіантів вихідних даних.

Необхідні норми й нормативи, які потрібні для виконання завдань наведені у додатках даного видання.

Кожен студент виконує індивідуальне завдання за варіантом, визначеним викладачем і представляє йому на підпис. Перед тим, як приступити до виконання практичного завдання, студент повинен розібрати теоретичний матеріал відповідної теми.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

ОСНОВНІ ФОНДИ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ

Завдання 1. Кількість автомобілів рухомого складу автотранспортного підприємства на початок року складала A од. Балансова вартість одного автомобіля - B тис.грн. На протязі року відбувся рух основних виробничих фондів АТП, а саме поповнення (чисельник) і вибуття (знаменник) P_c за місяцями, од: Березень 1/0, Травень 3/1, Червень 0/2, Жовтень 1/2, Грудень 2/1.

Вартість будинків, споруд, устаткування й інших ОФ на початок року склала C тис.грн.

Поповнення і вибуття будинків, споруд й інших ОФ за місяцями, тис.грн мало такі значення: Лютий - 26/0, Квітень - 52/32, Серпень - 0/25, Листопад -30/0.

Річна сума доходів підприємства склала D тис.грн. Середньорічна чисельність робітників підприємств – E людей. Середній час використання P_c , год. за планом – F , фактично – H . Середній виробіток за годину на один автомобіль, ткм - G за планом, фактично – Y . Річний пробіг одного автомобіля - J тис. км.

На підставі вихідних даних таблиці 1.1 необхідно визначити:

1) Вартість основних фондів підприємства на початок і кінець року і її середньо річна вартість.

2) Показники фондоозброєності праці на підприємстві та показники технічного стану основних фондів.

3) Показники, що характеризують ефективність використання основних виробничих фондів підприємства транспорту.

4) Суму амортизаційних врахувань на повне відновлення рухомого складу і інших основних фондів підприємства.

Для рухомого складу використати прямолінійний метод та метод списування його вартості по сумі чисел корисного використання. Порівняти обидві суми амортизації на повне відновлення рухомого складу.

Таблиця 1.1 – Вихідні дані для виконання завдання 1

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
B	68,9	76,5	85,9	70,2	77,8	82,5	85,4	90,3	85,9	66,8	67,3	60,4	60,3	65,5	69,8
C	1030	1163	1265	1432	1564	1376	1476	1178	1568	1780	1280	1160	1367	1453	1353
D	1890	2035	1978	3020	2690	3290	2895	2119	3267	2456	2534	2560	2612	2654	2670
E	15	23	25	28	17	27	33	18	33	36	39	29	30	40	32
F	8,3	9,5	11,6	10,4	12,3	11,8	9,7	13,6	15,7	14,7	12,8	11,5	10,9	11,6	14,5
H	9,1	9,9	11,9	11,7	11,9	12,1	10,3	14,5	16,1	15,3	13,2	12,3	11,7	12,5	14,9
G	13,2	13,9	15,6	14,5	15,7	16,8	18,9	20,1	18,8	17,3	16,5	17,9	18,2	18,6	19,4
Y	14,1	14,4	16,1	15,3	15,9	17,3	19,7	21,1	20,1	19,3	17,5	18,8	20,3	19,2	21,1
J	20,1	21,2	25,7	30,1	33,5	37,9	39,5	40,1	43,7	45,8	50,3	42,5	52,1	53,2	43,9
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
B	76,5	85,9	70,2	77,8	82,5	85,4	90,3	85,9	66,8	67,3	60,4	60,3	65,5	69,8	61,8
C	1265	1432	1564	1376	1476	1178	1568	1780	1280	1160	1367	1453	1353	1030	1163
D	3020	2690	3290	2895	2119	3267	2456	2534	2560	2612	2654	2670	1890	2035	1978
E	33	29	35	36	42	38	27	45	39	40	50	37	34	53	44
F	9,7	13,6	15,7	14,7	12,8	11,5	10,9	11,6	14,5	10,4	12,3	11,8	9,2	11,3	12,4
H	10,2	13,8	16,1	15,3	13,2	12,8	11,7	12,4	13,5	11,8	13,7	12,7	10,4	12,5	13,8
G	16,1	17,9	18,2	18,6	19,4	13,2	13,9	15,6	14,5	15,7	16,8	18,9	20,1	18,8	19,1
Y	16,9	18,1	18,9	19,3	19,9	14,3	14,6	16,4	15,4	16,5	17,2	19,4	21,4	19,7	20,5
J	39,5	40,1	43,7	45,8	50,3	42,5	52,1	53,2	43,9	20,1	21,2	25,7	30,1	33,5	37,5

Вказівки до виконання

Основні розрахунки даного завдання провести з використанням наступних формул:

1) Вартість основних виробничих фондів підприємства на початок року (станом на 1 січня) складається з вартості рухомого складу (Φ_{pc}), вартості будинків та споруд ($\Phi_{буд}$) і вартості інших основних фондів ($\Phi_{ін}$)

$$\hat{O}_{1.1} = \hat{O}_{\delta\tilde{n}} + \hat{O}_{\acute{a}\acute{o}\acute{a}} + \hat{O}_{\text{зi}}, \quad (1.1)$$

2) Рух вартості основних фондів на протязі року визначається шляхом збільшення або зменшення вартості основних фондів на деяку кількість у даному місяці

$$\begin{aligned} \hat{O}_{1.2} &= \hat{O}_{1.1} \pm \Delta\hat{O}_1, \\ \hat{O}_{1.3} &= \hat{O}_{1.3} \pm \Delta\hat{O}_2 \text{ і так далі,} \\ \hat{O}_{1.12} &= \hat{O}_{1.12} \pm \Delta\hat{O}_{12}). \end{aligned}$$

3) Середньорічна вартість основних виробничих фондів визначається за формулою:

$$\hat{O}_{\text{інi.н\ddot{o}\delta}} = 0,5\hat{O}_{1.1} + \hat{O}_{1.2} + \hat{O}_{1.3} + \dots + \hat{O}_{1.12} + 0,5\hat{O}_{1.1\text{i}\ddot{e}\delta}, \quad (1.2)$$

де $\Phi_{1.1} \dots \Phi_{1.12}$ – відповідно вартості ОФ у кожному місяці розрахованого року;

$\Phi_{1.1 \text{пл.р}}$ – вартість основних фондів на початок наступного року.

4) Фондоозброєність праці на підприємстві визначається по формулі

$$\hat{O}_{\text{i}\acute{c}\acute{a}} = \frac{\hat{O}_{\text{інi.}\ddot{e}\delta}}{N_{\delta\acute{a}\acute{a}\text{.н\ddot{o}\delta}}}, \quad (1.3)$$

де $N_{\delta\acute{a}\acute{a}\text{.н\ddot{o}\delta}}$ – середньорічна чисельність робітників підприємства.

5) Коефіцієнти технічного стану основних фондів підприємства (коефіцієнт відновлення, коефіцієнт вибуття (зносу) і коефіцієнт придатності) визначаються за формулами:

$$\hat{E}_{\text{ái}} = \frac{\hat{O}_{\text{ââââ}}}{\hat{O}_{\text{îñí.èð}}}, \quad (1.4)$$

$$\hat{E}_{\text{âéá(çí)}} = \frac{\hat{O}_{\text{âéá}}}{\hat{O}_{\text{îñí.èð}}}, \quad (1.5)$$

$$\hat{E}_{\text{íðèá}} = \frac{\hat{O}_{\text{îñí.èð}} - \hat{O}_{\text{âéá}}}{\hat{O}_{\text{îñí.èð}}}, \quad (1.6)$$

6) Показники ефективності використання основних виробничих фондів підприємства (фондоввідача і фондоемкість):

$$\hat{O}_{\text{â³â}} = \frac{\ddot{A}}{\hat{O}}, \quad (1.7)$$

$$\hat{O}_{\text{âíè}} = \frac{1}{\hat{O}_{\text{â³â}}} = \frac{\hat{O}_{\text{îñí.ñðð}}}{\ddot{A}}, \quad (1.8)$$

де D – доходи підприємства за рік.

7) Коефіцієнти ефективного ($K_{\text{екс}}$) і інтенсивного ($K_{\text{інт}}$) використання основних фондів, а також коефіцієнти інтенсивного навантаження ($K_{\text{інг}}$)

$$\hat{E}_{\text{âèñ}} = \frac{t_{\text{ò.ð}}}{t_{\text{íèáí.ð}}}, \quad (1.9)$$

$$\hat{E}_{\text{³íò}} = \frac{\hat{A}_{\text{ò}}}{\hat{A}_{\text{íèáí}}}, \quad (1.10)$$

$$\hat{E}_{\text{³íâ}} = \hat{E}_{\text{âèñ}} \times \hat{E}_{\text{³íò}}, \quad (1.11)$$

де $t_{\text{ò.ð}}$ – доходи підприємства за рік;

$t_{\text{reai},\delta}$ – час використання основних фондів фактично та за планом, год;

\hat{A}_{δ} , \hat{A}_{reai} – середній виробіток за годину одного автомобіля фактично та за планом відповідно.

8) Сума амортизаційних відрахувань на повне відновлення визначається прямолінійним методом:

а) рухомого складу по формулі:

$$\hat{A}_{\delta n} = \hat{I}a_{\delta n} \frac{\hat{O}_{\delta n}}{100} \times \frac{L_{\delta}}{1000}, \quad (1.12)$$

де $\hat{I}a_{\delta n}$ – норма амортизації для рухомого складу (25%);

L_p – пробіг автомобіля, тис.км.

б) будинків та споруд, а також інших основних фондів по формулі:

$$\hat{A}_{\acute{a}\acute{o}\acute{a}} = \hat{I}a_{\acute{a}\acute{o}\acute{a}} \frac{\hat{O}_{\acute{a}\acute{o}\acute{a}}}{100}, \quad (1.13)$$

де $\hat{I}a_{\acute{a}\acute{o}\acute{a}}$ – норма амортизації будинків, споруд і інших основних фондів (5%).

9) Визначається сума амортизації на повне відновлення рухомого складу методом списування його вартості по сумі чисел корисного використання. Норма амортизації, яка в цьому випадку буде змінним параметром, розраховується за формулою:

$$\hat{I}a_{\delta n} = \frac{2(T_c - t + 1)}{T_c(T_c + 1)} * 100\%, \quad (1.14)$$

де T_c – амортизаційний період (срок використання) рухомого складу, років;

t – рік, для якого розраховується норма амортизації (1,2,3,4,5 і т.д).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

ОБОРОТНІ ФОНДИ ПІДПРИЄМСТВА

Оборотні виробничі фонди – частини засобів виробництва, які беруть участь у виробничому циклі один раз і повністю переносять свою вартість на собівартість виготовленої продукції.

Оборотні виробничі фонди складаються з таких груп:

1. Виробничі запаси, тобто предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес, які складаються із сировини, основних і допоміжних матеріалів, пального, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, малоцінних і швидкозношуваних предметів.

2. Незавершене виробництво й напівфабрикати власного виготовлення, тобто предмети праці, що вступили у виробничий процес: заготівлі, деталі, а також напівфабрикати власного виготовлення. Незавершене виробництво - продукція, що не пройшла передбачений технологією повний цикл виробництва, необхідний для того, щоб продукцію можна було відправити замовникові, надати на ринок для продажу, відвантажити на склад готової продукції.

3. Витрати майбутніх періодів, тобто витрати на підготовку виробництва й освоєння випуску нової продукції, які провадяться в даному періоді (квартал, рік), але підлягають погашенню в майбутньому.

Вказівки до виконання

Норматив оборотних коштів для кожного виду виробничих запасів матеріальних цінностей $\Phi_{об.н}$ визначається за формулою:

$$\hat{O}_{iA.i} = \frac{\hat{E}_{iA^3} \times H_{iA^3}}{\bar{A}_e}, \quad (2.1)$$

де \hat{E}_{iA^3} – витрати за кошторисом виробництва на запланований період для і-го виду оборотних коштів, грн;

$N_{i\text{á}}$ – норма запасу для i -го виду оборотних коштів (дн.; %; грн.);
 $\ddot{A}_{\text{é}}$ – тривалість планового періоду (кількість календарних днів), або за формулою:

$$\hat{O}_{i\text{á}} = \hat{E}_{\text{зáíá}} \times \hat{I}_{i\text{á}}, \quad (2.2)$$

де $\hat{E}_{\text{зáíá}}$ – Середньодобі витрати для i -го виду оборотних коштів, грн;

$$\hat{E}_{\text{зáíá}} = \hat{E}_{i\text{á}} / \ddot{A}_{\text{é}}, \quad (2.3)$$

При розрахунку нормативу оборотних коштів прийнято вважати, що місяць складає 30 днів, квартал – 90, рік 360 дн.

Норма запасу палива, матеріалів, запасних частин, малоцінного інвентаря визначаються в днях.

Норма поточного запасу в сховищі АТП коливається від максимального запасу до мінімального, дні.

Запас палива в баках автомобілів $N_{\text{п.а}}$ визначається за формулою:

$$\hat{I}_{i\text{á}} = 100\hat{a}/\hat{i}_i * l_{\text{пá}}, \quad (2.4)$$

де e – місткість бака автомобіля, л. ;

n_n – норма витрат палива на 100 км пробігу, л.;

$l_{\text{сд}}$ – середньодобовий пробіг автомобіля, км.

Завдання 2.1 Визначити норматив оборотних коштів для автомобільного палива, якщо відомо, що середня витрата палива на один автомобіль – A л. на 100 км. пробігу. Середньодобовий пробіг одного автомобіля – B км. Місткість паливного баку в середньому при його повному заправленні – C л.

АТП має для палива ємкості, у яких міститься 5-денний запас, періодичність поставок через – D дні. Річна витрата палива – E л. при ціні 8 грн. за 1 л. В табл. 2.1 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 2.1 – Вихідні дані для виконання завдання 2

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
B	100	110	115	120	125	130	135	140	145	150	160	165	170	175	180
C	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110
D	2	3	4	5	6	7	8	9	10	2	3	4	5	6	7
E	1000	1300	1400	1500	1550	1600	1660	1740	1800	1900	2200	400	650	2770	2800
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
B	185	190	195	200	205	210	215	220	225	230	225	230	235	240	245
C	120	125	130	135	140	145	150	155	160	165	170	175	180	185	190
D	8	9	10	2	3	4	5	6	7	8	9	10	2	3	4
E	3010	3200	3400	3600	3700	3900	4000	4300	4500	5000	5500	5600	5700	5900	6000

Завдання 2.2

Визначити норматив оборотних коштів з незавершеного виробництва, якщо середня тривалість поточного ремонту автотранспорту - A дн.; середня вартість одного ремонту B грн.; у тому числі одноразові витрати складають – C грн., майбутні - D грн.; загальна сума витрат з незавершеного виробництва складає - E тис. грн. В табл. 2.2 наведені вихідні дані для виконання завдання

Таблиця 2.2 – Вихідні дані для виконання завдання 2.2

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
B	500	550	600	650	700	750	800	850	900	950	1000	1200	1400	1765	1900
C	260	290	330	390	400	450	450	500	550	600	650	700	750	800	900
D	240	260	270	260	300	300	350	350	350	350	350	500	650	965	1000
E	325	378	400	430	480	500	618	629	633	635	645	647	659	660	665
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
B	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700	2800	2900	3000	3100	3200	3300	3400
C	1000	1200	1500	1600	1900	1900	2000	2200	2200	2600	2500	2700	2800	3000	3200
D	1000	900	700	700	500	600	600	500	600	300	500	400	400	300	200
E	667	674	689	700	724	780	820	836	927	976	980	985	996	997	999

Завдання 2.3

Визначити норматив оборотних коштів за витратами майбутніх періодів на запланований рік, якщо відомо, що залишок їх на початок запланованого року складає - A тис.грн, заплановані витрати на рік – B тис. грн.; планується списати на собівартість транспортної продукції – C тис. грн.. В табл. 2.3 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 2.3 – Вихідні дані для виконання завдання 2.3

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	3,2	4,5	5,1	6,4	7,8	8,8	9,7	2,4	3,3	4,5	5,7	6,8	7,5	8,7	9,7
B	4,6	7,8	9,5	9,9	8,2	9,6	10	5,4	6,3	7,1	8,4	8,8	9,5	9,3	11
C	3,3	6,6	7,8	8,1	5,4	8,4	8,7	2,4	5,6	6,4	7,4	7,7	8,5	8,9	9,3
Показник	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	2,4	4,4	5,8	7,9	9,2	9,7	4,3	2,9	5,6	5,5	7,8	9,6	8,8	4,7	6,2
B	7,8	9,5	9,9	8,2	9,6	10	5,4	6,3	7,1	7,7	8,4	11	9,4	6,8	9,7
C	6,6	7,8	8,1	5,4	8,4	8,7	2,4	5,6	6,4	7,4	7,7	8,5	8,9	9,3	8,6

Завдання 2.4

Визначити норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві та оборотність оборотних коштів підприємства, якщо відомо, що випуск продукції за рік склав - A тис. одиниць. Собівартість виробу – B тис. грн. Ціна виробу на – C відсотків перевищує його собівартість. Середньорічний залишок оборотних коштів – D тис. грн. Тривалість виробничого циклу виготовлення виробу – E днів. Коефіцієнт зростання витрат у незавершеному виробництві - 0,5. В табл. 2.4 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 2.4 – Вихідні дані для виконання завдання 2.4

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
B	5	10	20	30	40	50	60	70	80	79	81	82	84	77	78
C	7	8	9	10	11	14	15	20	25	27	29	30	12	13	16
D	4	9	16	25	35	47	54	62	50	68	77	79	76	63	66
E	3	4	5	7	6	2	3	4	5	6	8	9	10	11	9

Продовження таблиці 2.4

Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
B	79	85	87	88	89	90	91	92	92	94	95	96	97	98	99
C	17	21	22	23	24	26	28	31	32	33	35	34	36	39	38
D	69	74	76	73	71	82	83	85	87	89	84	81	86	92	94
E	5	7	6	2	3	4	5	6	8	9	10	11	9	8	11

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА

Самостійною економічною категорією та найважливішим показником виробництва підприємства є виручка від продажу продукції (товарів, робіт, послуг), оскільки вона є основним джерелом надходження грошових коштів.

Прибуток – це доход підприємства у вигляді приросту вкладеного капіталу, який розраховується як різниця між виручкою від реалізації продукції та витратами на її виробництво та реалізацію.

Валова виручка (ВВ) – це сума грошових надходжень від реалізації товарної продукції, робіт, послуг та матеріальних цінностей.

$$\hat{A} = \sum (Q_i \times \hat{C}_i) + \hat{P}_{\text{МП}} + \hat{P}_{\text{ВНО}}, \quad (3.1)$$

де i – вид продукції;

n – кількість видів продукції;

Q_i – кількість реалізованої продукції i -го виду;

C_i – ціна одиниці продукції i -го виду;

$P_{\text{МП}}$ – прибуток від реалізації матеріальних цінностей;

$P_{\text{ВНО}}$ – доходи від позареалізаційних операцій.

Валовий доход (ВД) – характеризує кінцевий результат виробничої чи комерційної діяльності підприємства та

розраховується шляхом виключення від валової виручки та результатів позареалізаційних операцій (без податку на додану вартість та акцизу) всіх витрат на виробництво та реалізацію продукції, включених у собівартість, крім витрат на оплату праці.

Види прибутку:

- Валовий (балансовий) прибуток ($P_{\text{ВАЛ(Б)}}$) – розраховується як сума прибутку (збитку) від реалізації продукції ($P_{\text{РП}}$), сума прибутку від іншої реалізації ($P_{\text{ІР}}$), доходів від позареалізаційних операцій ($D_{\text{ІР}}$), зменшених на суму витрат за операціями ($V_{\text{ІР}}$):

$$\ddot{I}_{\text{ââë(á)}} = \ddot{I}_{\text{đí}} + \ddot{I}_{\text{íđ}} + \ddot{A}_{\text{íđ}} - \hat{A}_{\text{íđ}}, \quad (3.2)$$

- Прибуток, що оподатковується. Для його визначення необхідно з балансового прибутку, скорегованого для цілей оподаткування, відняти суму, яка оподатковується за ставками податку на доход (за цінними паперами, від часткової участі в об'єднаному підприємстві тощо).

- Чистий прибуток (ЧП) – це прибуток, який остається у розпорядженні підприємства після виплати до бюджету податків та інших платежів.

Завдання 3.1. Діюче підприємство «Дельта» має наступні показники обсягів виробництва та реалізації продукції, од:

продукція, «А» за планом – A тис;

фактично – B тис.

Продукція «Б» за планом – C тис;

фактично – D тис. Продукція «В» за планом – E тис; фактично – F тис.

Ціна продажу, грн. за 1 од: продукція «А» за планом – H ; фактично – G .

Продукція «Б» за планом – Y ; фактично – J . Продукція «В» за планом – K ; фактично – L .

В табл. 1.3 наведено вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані для виконання завдання 3.1

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	10,5	15,4	17,8	12,5	16,6	18,8	13,5	15,7	17,8	17,5	15,4	17,8	10,5	16,4	18,9
B	11,1	17,5	19,3	13,2	16,9	19,3	14,1	17,8	18,3	18,1	16,5	19,3	12,1	17,5	19,5
C	14,3	18,5	19,5	15,3	19,5	19,5	15,3	18,9	18,5	19,3	17,5	19,5	14,3	18,5	20,5
D	15,1	19,5	21,1	16,1	20,5	20,1	16,1	19,5	19,1	20,1	18,5	21,1	15,1	19,5	21,1
E	16	12,5	25,4	17	13,5	21,4	15	17,5	24,4	16	12,5	25,4	16	12,5	25,4
F	16,5	11,4	24,1	16,6	10,4	20,1	16,7	13,4	23,1	16,5	11,4	24,1	16,5	11,4	24,1
H	125	321	125	127	331	135	127	326	126	125	331	225	145	327	129
G	122	319	126	126	329	136	128	315	127	122	316	127	122	318	126
Y	326	210	159	328	220	169	329	215	160	326	210	159	326	210	159
J	328	211	161	329	231	179	338	216	161	328	211	163	327	218	167
K	148	236	321	145	246	329	158	237	326	149	234	323	150	233	321
L	150	234	325	140	244	337	160	237	325	150	234	325	150	234	325
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	17,8	12,5	16,6	18,8	13,5	15,7	17,8	17,5	15,4	17,8	10,5	16,4	18,9	10,5	15,4
B	19,3	13,2	16,9	19,3	14,1	17,8	18,3	18,1	16,5	19,3	12,1	17,5	19,5	11,1	17,5
C	19,6	15,3	19,5	19,5	15,3	18,9	18,5	19,3	17,5	19,5	14,3	18,5	20,5	14,3	18,5
D	21,2	16,1	20,5	20,1	16,1	19,5	19,1	20,1	18,5	21,1	15,1	19,5	21,1	15,1	19,5
E	25,3	17	13,5	21,4	15	17,5	24,4	16	12,5	25,4	16	12,5	25,4	16	12,5
F	24,2	16,6	10,4	20,1	16,7	13,4	23,1	16,5	11,4	24,1	16,5	11,4	24,1	16,5	11,4
H	126	127	331	135	127	326	127	124	332	226	146	328	126	128	329
G	127	126	329	136	128	315	128	122	316	127	122	318	126	122	319
Y	159	328	220	169	329	215	160	326	210	149	326	210	159	326	210
J	161	329	231	179	338	216	161	328	211	163	327	218	167	328	211
K	321	145	246	329	158	237	326	149	234	323	150	233	321	148	236
L	325	140	244	337	160	237	325	150	234	325	150	234	325	150	234

На підставі вихідних даних таблиці 3.1 необхідно визначити:

- обсяг виручки від продажу продукції за планом і фактично.
- відхилення фактичної виручки від планової її величини і вплив факторів (обсяг проданої продукції та ціни продажу) на зміну обсягу виручки.

Завдання 3.2. Визначити номінальну ціну акцій, випущених АТП, якщо статутний капітал складає – A млн. грн., а кількість випущених акцій – B млн. од. В табл. 3.2 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 3.2 – Вихідні дані для виконання завдання 3.2

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
А	100	150	330	470	300	350	770	890	570	420	390	650	700	750	930
В	1	4	8	3	10	15	19	7	13	16	14	9	6	5	12
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
А	810	930	970	400	450	500	550	600	200	250	800	740	850	900	950
В	6	5	2	3	8	3	10	15	19	7	13	16	4	8	3

Завдання 3.3. Визначити курс акції, проданої за – A грн., при номіналі – B грн. В табл. 3.3 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 3.3 – Вихідні дані для виконання завдання 3.3

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
А	1500	1550	1650	1700	1750	1800	1850	1959	2000	2050	2100	2150	2200	2250	3000
В	1000	1050	1250	1550	1677	1700	1820	1900	1997	2000	1987	2100	2197	2200	2689
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
А	3050	4000	4050	5000	5050	6000	6050	7000	7050	8000	8050	9000	9100	9500	9700
В	2950	3152	3900	4780	4980	5610	5900	6100	6570	7956	7390	8300	8500	8900	9000

Завдання 3.4. Акція номіналом – A грн. куплена за курсом – B , і за неї виплачується дивіденд – C % річних. Визначити поточну прибутковість інвестованих засобів. В табл. 3.4 наведено вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 3.4 – Вихідні дані для виконання завдання 3.4

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
А	1250	1000	1150	1500	1550	1650	1700	1750	1800	1850	1959	2000	2250	3000	4000
В	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	650	700	750	800	850
С	10	50	12	23	33	45	20	24	55	59	38	12	18	35	44
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
А	4000	4050	5000	5050	6000	6050	7000	7050	8000	8050	9000	9100	9500	9700	6570
В	200	250	300	350	400	450	500	550	600	650	700	750	800	850	770
С	47	34	17	26	45	20	24	55	59	38	12	18	35	44	35

Завдання 3.5. Акціонерним товариством зареєстровано – *A* тис. звичайних акцій, з яких – *B* тис було продано акціонерам. Через якийсь час суспільство викупило в інвесторів – *C* акцій. По закінченні звітнього року зборами акціонерів прийняте рішення про розподіл як дивіденди 1700000 грн. прибутку. Визначити дивіденди на одну акцію. В табл. 3.5 наведено вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 3.5 – Вихідні дані для виконання завдання 3.5

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
B	9	10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	20	21
C	500	510	550	600	610	650	700	740	750	800	840	900	700	740	750
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
B	20	21	22	23	24	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
C	0	600	610	650	700	740	750	900	700	740	750	500	510	550	600

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

ФОРМУВАННЯ ЦІНИ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Ціна є одним з найважливіших інструментів забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємства.

Оптова (відпускна) ціна підприємства – це ціна, за якою реалізовується продукція підприємства-виробника. Вона структурно складається з собівартості товару, прибутку підприємства та непрямого податку (акциз та податок на додану вартість).

Оптова (відпускна) ціна промисловості – ціна, за якою підприємство та організація-постачальник оплачують продукцію підприємствам-виробникам чи збутовим (оптовим) організаціям. До її складу входить крім оптової ціни підприємства також постачально-збутова націнка (надбавка) (до витрат додається прибуток постачально-збутових організацій).

Роздрібна ціна – ціна, за якою товари реалізуються у роздрібній торговій сітці населенню.

Вільну відпускну ціну без ПДВ розраховуємо як суму собівартості, прибутку, спеціальної надбавки та акцизу

Ціна закупки розраховується як сума вільної відпускну ціни без ПДВ, постачально-збутової надбавки та ПДВє

Вільна роздрібна ціна - сума ціна закупки (з ПДВ) та торговельної надбавка

Акциз (акцизний збір) – це непрямий податок, встановлений державою на окремі види товарів (як правило, високорентабельні) для вилучення у дохід державного бюджету отриманого виробниками надприбутку.

Розрахунок суми акцизів по товарам проходить таким чином:

1) визначається оптова ціна підприємства за даним видом продукції ($C_{\text{опт}}$):

$$\ddot{O}_{\text{під}} = \tilde{N} + (\tilde{N} \times \text{Д} / 100), \quad (4.1)$$

де C – повна собівартість виробів, грош.од.;

П – прибуток, грош.од.;

Р – норматив рентабельності, %.

2) Розраховується відпускну ціна товару з врахуванням акцизу ($C_{\text{А}}$):

$$\ddot{O}_{\text{а}} = \ddot{O}_{\text{під}} \times 100 / (100 - \text{А}), \quad (4.2)$$

де А – ставка акцизу, %.

3) Розраховується сума акцизу ($\text{H}_{\text{А}}$):

$$\dot{I}_{\text{а}} = \ddot{O}_{\text{а}} \times \text{А} \times Q / 100, \quad (4.3)$$

де Q – обсяг реалізації підакцизних товарів у натуральному виразі, од.

Необхідно відмітити, що при розрахунку сум акцизів у вартість товарів податок на додану вартість (ПДВ) не входить.

ПДВ – це частина знов створеної вартості, яка вноситься до бюджету на кожному етапі виробництва товарів, виконання робіт та послуг.

Сума податку на додану вартість, яка підлягає до сплати у бюджет, розраховується за формулою:

$$\hat{P}_{\text{ДВ}} = \hat{P}_{\text{ДВ}}_{\text{отр}} - \hat{P}_{\text{ДВ}}_{\text{вип}}, \quad (4.4)$$

де $\hat{P}_{\text{ДВ}}_{\text{отр}}$ – ПДВ, отриманий від покупців продукції;
 $\hat{P}_{\text{ДВ}}_{\text{вип}}$ – ПДВ, виплачений постачальником товарів, робіт.

$$\hat{P}_{\text{ДВ}}_{\text{отр}} = \hat{C}_1 \times \hat{N}_{\text{ДВ}} / 120, \quad (4.5)$$

$$\hat{P}_{\text{ДВ}}_{\text{вип}} = \hat{C}_2 \times \hat{N}_{\text{ДВ}} / 120, \quad (4.6)$$

де \hat{C}_1, \hat{C}_2 – ціна реалізованої покупцям (за умови реалізації товару по ціні, що включає в себе ПДВ) чи отриманої від постачальників з урахуванням акцизу (якщо товар підакцизний), грн.;

$\hat{C}_{\text{ПДВ}}$ – ставка податку на додану вартість, %.

Постачально-збутова то оптова надбавки, які входять у структуру ціни, призначені для покриття витрат на реалізацію товарів та отримання прибутку підприємствами оптової торгівлі.

Торгівельна надбавка призначена для покриття витрат оборту та забезпечення прибутку роздрібних торгівельних підприємств.

Завдання 4.1. Визначити відпускну ціну та суму акцизу за одиницю продукції, якщо собівартість - A грн. Прибуток – B % від собівартості. Ставка акцизу – C %. В табл. 1.4 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 4.1 – Вихідні дані для виконання завдання 4.1

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
А	30	60	35	140	133	45	55	175	186	25	200	148	160	90	130
В	20	30	20	25	19	28	28	17	24	21	18	27	26	12	23
С	20	25	10	35	30	40	45	24	25	30	43	35	29	39	50
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
А	85	90	150	142	130	50	154	160	45	133	171	180	65	173	191
В	33	3	15	20	20	30	20	25	19	28	28	18	24	21	29
С	18	36	28	20	25	10	35	30	40	45	24	25	30	27	36

Завдання 4.2. Визначити відпускну ціну виробу з урахуванням акцизу та з ПДВ, дохід від певного об'єму реалізації продукції, суму акцизу в розрахунку на дану партію, якщо обсяг реалізації – A од. Собівартість виготовлення виробу – B грн. Прибуток – C % від собівартості. Ставка акцизу – D %. ПДВ від відпускної ціни – 20 %. В табл. 4.2 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 4.2 – Вихідні дані для виконання завдання 4.2

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	45	210	100	90	150	35	200	150	236	50	72	56	72	57	120
B	100	65	256	1123	1500	130	60	1120	685	2541	120	458	1225	1756	256
C	5	12	21	18	17,5	16	25	14	15	26	6	10	27,5	30	35
D	20	25	21	25	31	22	27	32	28	24	32	27	34	29	23
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	55	220	160	85	78	48	157	230	310	350	58	99	140	211	168
B	65	256	1123	1500	130	60	1120	685	2541	120	458	1225	1756	256	340
C	21	18	17,5	16	25	14	15	26	25	30	29	32	15	20	18
D	32	27	34	29	23	20	25	21	25	31	22	27	32	28	24

Завдання 4.3. Вартість основних та допоміжних матеріалів - A грн., закупні напівфабрикати - B грн. Паливо та енергія для технологічних цілей – C грн. Основна заробітна плата виробничих працівників - D грн. Допоміжна заробітна плата виробничих працівників – E грн. Відрахування на соціальне страхування F грн. Витрати на утримання та експлуатацію обладнання - H грн. Загально виробничі витрати - G . Інші загально виробничі витрати - Y грн. Адміністративні витрати, грн. - J грн. Витрати на збут - K грн. Рівень рентабельності - L %. Ставка ПДВ 20 %.

Визначити :

- Вартість матеріальних витрат у собівартості одиниці продукції;
- Виробничу та повну собівартість одиниці продукції;
- ПДВ, виплачений постачальникам матеріальних ресурсів;
- Вільну відпускну ціну з ПДВ;
- ПДВ, отриманий від покупця продукції;
- Суму ПДВ, визначену для виплати у бюджет.

В табл. 3.4 наведені вихідні дані для виконання завдання.

Таблиця 4.3 – Вихідні дані для виконання завдання 4.3

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	93,6	97,4	98,2	99,1	95,6	96,3	94,5	89,1	88,7	89,8	97,3	96,5	84,1	86,2	79,8
B	73,5	74,1	75,2	76,3	74,1	75,8	76,1	77,8	76,3	72,6	75,9	77,3	78,1	76,8	83,1
C	58,1	59,3	58,4	57,9	58,2	59,3	57,5	58,3	59,0	58,5	58,6	59,9	57,8	56,7	58,7
D	29,3	28,1	28,6	29,5	29,0	28,7	28,9	29,1	28,9	28,4	27,7	28,5	29,1	28,9	28,4
E	2,3	2,6	2,8	2,0	2,9	2,5	2,4	2,7	2,1	2,2	2,1	3,1	3,2	2,5	2,7
F	2,9	3,1	3,2	3,4	3,9	3,8	3,0	3,7	3,3	3,5	3,6	4,0	4,1	3,5	3,6
H	56,2	56,8	57,6	57,1	56,4	57,3	57,8	56,6	56,3	57,0	56,9	57,7	57,3	56,5	53,3
G	20,5	21,8	21,4	20,4	21,7	20,9	21,0	21,5	21,1	20,3	22,5	27,8	28,4	22,4	29,7
Y	0,8	0,7	0,9	0,6	1,0	0,4	0,8	0,9	1,0	0,8	0,9	0,7	0,6	0,9	1,0
J	32,1	33,4	32,8	34,2	33,8	32,9	33,5	34,5	33,5	32,7	33,6	33,9	33,5	34,5	33,5
K	5,2	5,6	5,7	6,3	6,8	6,1	5,9	6,4	6,9	5,8	7,8	5,1	5,3	6,4	7,9
L	12	17	15	14	18	13	17	21	14	18	19	15	16	20	13
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	94,6	96,4	97,2	99,2	98,4	96,3	94,5	89,1	88,7	89,8	97,3	96,5	84,1	86,2	79,8
B	75,2	76,3	74,1	75,8	76,1	73,5	74,1	75,2	76,3	74,1	75,8	76,1	77,8	76,3	72,6
C	68,9	72,8	58,6	58,9	59,8	58,6	57,9	58,2	59,7	57,5	58,8	59,9	58,5	59,6	58,3
D	28,7	29,3	28,1	28,6	29,5	29,0	28,7	28,9	29,1	28,9	28,4	28,9	27,1	26,9	25,4
E	2,8	2,0	2,9	2,5	2,4	2,7	2,1	2,2	2,1	3,1	3,2	2,5	2,7	2,3	2,6
F	3,2	3,4	3,9	3,8	3,0	3,7	3,3	3,5	3,6	4,0	4,1	3,5	3,6	3,1	3,2
H	57,3	57,8	56,6	56,3	57,0	56,9	57,7	57,3	56,5	56,2	56,8	57,6	57,1	56,4	57,3
G	20,4	21,7	20,9	21,0	21,5	21,1	20,3	22,5	27,8	28,4	22,4	29,7	20,5	21,8	21,4
Y	0,8	0,9	0,4	1,0	0,2	0,8	0,9	1,0	0,5	0,9	0,3	0,9	1,0	0,7	0,9
J	32,1	33,4	32,8	34,2	33,8	32,9	33,5	34,5	33,5	32,7	37,8	33,9	32,5	36,5	38,5
K	5,8	7,8	5,4	5,6	6,4	7,9	5,6	5,7	6,3	6,8	6,1	5,9	6,4	6,9	5,8
L	15	18	16	13	17	13	17	21	14	18	19	15	16	20	13

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

ПРИБУТОК І РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток є кінцевим фінансовим результатом підприємницької діяльності підприємства і в загальному вигляді представляє собою різницю між ціною продукції та її собівартістю, а в цілому по підприємству є різницею між виручкою від реалізації продукції і собівартістю реалізованої продукції.

Сума балансового прибутку визначається за всіма видами діяльності підприємства, та обчислюється за формулою:

$$\begin{aligned} \text{П}_б &= (\text{Д}_{\text{пер}} + \text{Д}_{\text{е.о.}} + \text{Д}_{\text{н-р}} + \text{Д}_{\text{інш}}) - \\ &- (\text{С}_{\text{пер}} + \text{С}_{\text{е.о.}} + \text{С}_{\text{н-р}} + \text{С}_{\text{інш}}) - \text{ПДВ} - \text{В}_{\text{дор}}, \end{aligned} \quad (5.1)$$

де $\text{Д}_{\text{пер}}$, $\text{Д}_{\text{е.о.}}$, $\text{Д}_{\text{н-р}}$, $\text{Д}_{\text{інш}}$ – доходи від перевезень, транспортно-експедиційних операцій, навантажувально-розвантажувальних робіт та інших видів діяльності, грн.;

$\text{С}_{\text{пер}}$, $\text{С}_{\text{е.о.}}$, $\text{С}_{\text{н-р}}$, $\text{С}_{\text{інш}}$ – витрати на перевезення, транспортно-експедиційні операції, навантажувально-розвантажувальні роботи та інші види діяльності, грн.;

$\text{В}_{\text{дор}}$ - відрахування на будівництво та ремонт автомобільних доріг, грн.

Величина прибутку характеризує абсолютну дохідність підприємства, але не дає уявлення про ефективність його роботи, тому для визначення прибутковості, а також конкурентоздатності товарів та послуг використовуються показники рентабельності.

Рентабельність – це відносний показник ефективності виробництва, що характеризує рівень віддачі витрат та ступінь використання ресурсів.

Завдання 5.1. На основі вихідних даних таблиці 5.1 визначити суму балансового прибутку і рентабельність вантажного АТП, якщо: вантажообіг - A тис.ткм; автомобіле-години роботи автомобілів - B тис. год; доходна ставка 10 ткм, - C грн.; доходна ставка 10 авт.-год. - D грн.; доходи від експедиційних операцій - E тис. грн.; доходи від навантажувально-розвантажувальних робіт - F тис. грн.; доходи від інших видів діяльності - H тис.грн.

Таблиця 5.1 – Вихідні дані для виконання завдання 5.1

Показник	Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
А	46900	46957	47000	47465	47984	48320	48691	46542	46120	45863	49691	47542	45120	45220	46863
В	485	480	473	466	460	453	447	491	497	508	513	527	591	697	688
С	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,8	3,7	3,6	4,1
D	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109
Е	270,5	275	280	283	287	292	295	298	300	310	320	330	340	350	360
F	235,5	238	240	248	250	252	258	260	265	270	285	300	310	320	330
Н	150	151	153	153	154	155	156	157	158	159	185	256	257	258	259
G	50	52	52	53	53	54	55	55	56	57	51	52	55	57	58
Показник	Варіант														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
А	46957	47000	47465	47984	48320	48691	46542	46120	45863	49691	47542	45120	45220	47957	48000
В	473	466	460	453	447	491	497	508	513	527	591	697	688	485	480
С	2,7	2,8	2,9	3	3,2	3,1	3,3	3,4	3,5	3,8	3,7	3,6	4,1	3,3	3,6
D	95	96	97	98	99	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111
Е	280	283	287	292	295	298	300	310	320	330	340	350	360	370	375
F	235,5	238	240	248	250	252	258	260	265	270	285	300	310	320	330
Н	153	154	155	156	157	158	159	185	256	257	258	259	267	358	259
G	52	53	53	54	55	55	56	57	51	52	55	57	58	50	52

Штрафи за простоювання під навантажувально - розвантажувальними операціями - G тис. грн. Собівартість 10 ткм складає 1,7 грн. Собівартість 10 авт.-год. - 70,5 грн. Витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи - 123,5 тис.грн. Інші види діяльності -117,5 тис. грн. Середньорічна вартість виробничих фондів - 4969 тис. грн. Заробітна плата водіїв за виконання експедиційних операцій – 130,6 тис. грн.

Вказівки до виконання

1) Визначіть доходи і витрати підприємства, враховуючи, що автомобілі працюють як за відрядними тарифами, так і за погодинними:

$$D_{\text{від}} = (d_{10\text{ткм}} \times P)/10, \quad (5.2)$$

$$C_{\text{від}} = (S_{10\text{ткм}} \times P)/10, \quad (5.3)$$

$$D_{\text{пог}} = (d_{10\text{авт-год}} \times \text{АГ}_{\text{п}}) /10, \quad (5.4)$$

$$C_{\text{пог}} = (S_{10\text{авт-год}} \times \text{АГ}_{\text{п}}) /10, \quad (5.5)$$

де $d_{10\text{ткм}}$ (авт-год) – доходна ставка, грн;
 $S_{10\text{ткм}}$ (авт.-год) – собівартість, грн;
 P – вантажообіг, тис. ткм.;
 $\text{АГ}_{\text{п}}$ – автомобіле–години роботи, тис. год.

2) Знайдіть загальні доходи ($D_{\text{пер}}$) та витрати підприємства від перевезень($C_{\text{пер}}$).

3) Визначіть балансовий прибуток підприємства П_6 від усіх видів діяльності.

а) Прибуток від перевезень визначається за формулою:

$$\text{П}_{\text{пер}} = D_{\text{пер}} - C_{\text{пер}} - \text{ПДВ}_{\text{пер}} - V_{\text{дор}}, \quad (5.6)$$

$$\text{ПДВ}_{\text{пер}} = D_{\text{пер}} \times \text{Н}_{\text{пдв}}, \quad (5.7)$$

де $\text{Н}_{\text{пдв}}$ - ставка податку (20%).
 Відрахування на будівництво і ремонт доріг складають 2%

$$V_{\text{дор}} = (D_{\text{пер}} - \text{ПДВ}_{\text{пер}}) * 0,02, \quad (5.8)$$

б) Прибуток від експедиційних операцій;

$$П_{\text{е.о.}} = D_{\text{е.о.}} - \text{ПДВ}_{\text{е.о.}} - \text{ЗП}, \quad (5.9)$$

де ЗП – заробітна плата водіїв за виконання експедиційних операцій, тис. грн.

в) Прибуток від навантажувально-розвантажувальних робіт;

$$П_{\text{н-р}} = D_{\text{н-р}} - \text{ПДВ}_{\text{н-р}} - C_{\text{н-р}}, \quad (5.10)$$

г) Прибуток від інших робіт та послуг

Штраф за понаднормативне простоювання рухомого складу під навантажувально-розвантажувальними операціями є позареалізаційним прибутком і включається до балансового прибутку підприємства $\Pi_{\text{б}}$.

4) Визначіть показники рентабельності.

а) рентабельність виробництва.

Рентабельність виробництва $R_{\text{вир}}$ визначається відношенням балансового прибутку, отриманого від усіх видів діяльності підприємства, до загальної суми його видатків:

$$R_{\text{вир}} = (\Pi_{\text{б}} / C_{\text{заг}}) \times 100, \quad (5.11)$$

б) рентабельність перевезень.

Рентабельність перевезень $R_{\text{пер}}$ визначається відношенням прибутків від перевезень $\Pi_{\text{пер}}$ до суми витрат, пов'язаних з перевезеннями $C_{\text{пер}}$:

$$R_{\text{вир}} = (\Pi_{\text{пер}} / C_{\text{пер}}) \times 100, \quad (5.12)$$

в) рентабельність підприємства.

Рентабельність підприємства $R_{\text{атп}}$ визначається відношенням балансового прибутку $\Pi_{\text{б}}$ до середньорічної вартості основних виробничих фондів $\Phi_{\text{о.в.}}$.

$$R_{\text{атп}} = (\Pi_{\text{б}} / \Phi_{\text{о.в.}}) \times 100, \quad (5.13)$$

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

Задача 1.

Компанія «Автосервіс» розробила інвестиційний проект по будівництву СТО легкових автомобілів. Як один з варіантів фінансування проекту планується одержати банківський кредит за наступних умов кредитування:

1) погашення кредиту здійснюється частинами: 3 рік – 20%; 4 рік – 30%; 5 рік – 50%;

2) процентна ставка визначається згідно варіанту (починаючи з 1 року, 1 разів на рік, виплати в кінці року).

Визначити ефективність проекту, а результат розрахунку представити у вигляді таблиці 1.

Початкова інформація за проектом визначається згідно варіанту. Варіанти завдань видає викладач.

Таблиця 1 – Вихідна інформація

Показники	1	2	3	4	5	Сума
1. Сума інвестиційних витрат, тис. грн., в т. ч.:						
1.1. капітальне будівництво						
1.2. купівля устаткування						
1.3. створення товарно-матеріальних запасів						
2. Очікувані валові доходи, тис. грн.						
3. Валові витрати без платежів по кредиту, тис. грн.						
4. Амортизація, тис. грн.						
5. Ставка податку на прибуток, %						
6. Норма дисконту						
7. Сума кредиту						
8. Величина банківського проценту, %						
9. Відсоток за кредит, тис. грн.						
10. Валові витрати з урахуванням повернення суми кредиту і % за кредит, тис. грн.						
11. Прибуток, тис. грн.						
12. Чистий прибуток, тис. грн.						
13. Дохід, тис. грн.						
14. Дисконтований дохід, тис. грн.						
15. Ефективність проекту, тис. грн.						

Задача 2. До розгляду пропонується проект по виробництву умовно нового продукту. Початкові дані вибрати згідно варіанту. Визначити ефективність проекту. Результат розрахунків представити у вигляді таблиці 2 .

Початкова інформація за проектом визначається згідно варіанту. Варіанти завдань видає викладач.

Таблиця 2 - Розрахункова інформація

	Показник	1
1	Інвестиційні витрати, грн	
2	Ставка податку на прибуток	
3	Матеріальні витрати, грн	
4	ФОТ, грн	
5	Амортизація, грн	
6	Обсяг реалізації, шт/рік	
7	Ціна одиниці продукції, грн	
8	Ставка дисконту	
9	Період первинної інвестиції, років	
10	Валові витрати, грн	
11	Валові доходи, грн	
12	Прибуток, грн	
13	Чистий прибуток, грн	
14	Дохід, грн	
15	<i>Дисконтований дохід, грн</i>	
16	<i>Чистий дисконтований дохід, грн</i>	
17	<i>Індекс прибутковості</i>	

Орієнтовна тематика питань для дискусій та обговорення:

1) Ефективність інвестиційного проекту: основні визначення, оцінка, принципи.

1) Пріоритети проектного інвестування.

2) Методи оцінки ефективності інвестицій без урахування процесу дисконтування.

3) Методи оцінки ефективності інвестицій, що враховують дисконтування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Войнаренко М.П., Пухальська Г.В. Податковий облік і аудит: підручник.-К.: ВЦ «Академія», 2009.- 376 с.
2. Голованенко С.Л. Економіка автомобільного транспорту: Учебник для вузов по спец. «економіка і організація автомобільного транспорту».-М.:Вишш.школа, 1983.- 352 с.
3. Дмитриев И.А., Жарова О.М. Економіка підприємств автомобільного транспорту: Учебное пособие – Харьков: ХНАДУ, 2004.- 184 с.
4. Жарова О.М., Дмитриев И.А. Типові задачі з економіки автомобільного транспорту.: Навч.посібник – Х.: ХНАДУ, 1999.-206 с.
5. Голованенко С.А., Маслова Т.И., Жарова О.М. Анализ хозяйственной деятельности автотранспортных предприятий – Харьков: Вища школа, 1982. – 280 с.
6. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський, фінансовий учет, налогообложение и отчетность: Учебник . – К.: Алерта, 2008.- 1012 с.
7. Справочник инженера – экономиста автомобильного транспорта / С.Л. Голованенко и др.- К.: Техника, 1991.- 351 с.
8. Економіка підприємства: підручник / за заг.ред.С.Ф. Покротівного. – К.:КНЕУ, 2003. – 608 с.
9. Бичков В.П. економіка автомобільного підприємства: «Учебник для вузов по спец. «економіка і управління на підприємстві транспорту».- М.: инфра. М, 2008- 384 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять

з дисципліни «Економіка транспорту» для студентів денної форми навчання спеціальностей 7.07010101 «Транспортні системи» 7.070101102 «Організація перевезень і управління на транспорті»

Укладачі:

І.М. Кирчата
А.О. Лисенко

Відповідальний за випуск: Дмитрієв І.А.

Підп. до друк.	Формат 60×80	1/16 Бум. Тип №
Друк офсетний	Ум. др. л.	Навч. вид. л.
Тираж екз.		Ціна договірна
Зак. №		

ХНАДУ, ГСП, Харків, вул. Петровського, 25

Підготовлено у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті